

Тисяча журавлів (стислий переказ)

Ясунарі Кавабата

Частина I

Навіть вступивши на територію камакурського храму, Кікудзі все ще продовжував коливатися, йти йому чи не йти на цю чайну церемонію. Влаштовуючи чайні церемонії в павільйоні храмового парку Енкакудзі, Тікако Курімото регулярно посилає йому запрошення. Однак після смерті батька Кікудзі не був там жодного разу.

На цей раз Тікако збиралася показати йому одну дівчину, свою ученицю. Кікудзі раптом згадав рідиму пляму на тілі Тікако, яку бачив, коли був ще хлопчиком. Він з татом зайшов до неї і побачив, як вона стригла волосся на темно-фіолетовій плямі, завбільшки з долоню, яке захоплювало всю нижню половину її лівих грудей і доходило майже до подлощечки. Тікако зникла його, хлопчика, а не його батька.

Ця пляма справила велике враження на хлопчика. Через десять днів про неї заговорили батьки Курімото. Його мати вважала, що це можливо головна причина, чому Тікако не виходить заміж, а батько стверджував, що в цьому немає нічого страшного. Розмова також залишила сильне враження на хлопчика, який боявся, щоб у нього не з'явився брат або сестра, вигодовані грудьми з плямою. Але Тікако так і не вийшла заміж. І тепер, через двадцять років, він йшов на церемонію, з гумором згадуючи свої дитячі думки і страхи.

По дорозі його нагнали дві дівчини, у яких він запитав, як пройти на церемонію, щоб вже точно не повернути назад. Та дівчина, яка тримала в руках рожеве кресиво з білим тисячокрилим журавлем, була прекрасна. Людей у кімнаті для чайної церемонії було багато, і виявилось, що Кікудзі єдиний чоловік. Він був радо прийнятий господинею.

Після нетривалої розмови, вони увійшли в кімнату і сіли один навпроти одного. Зав'язалася розмова про дівчину з журавлями. Це була дочка Інамури-сан Юкіко. Тікако попросила її провести церемонію, щоб Кікудзі її краще розглянув. На церемонії виявилася також пані Оота разом з дочкою. Тікако виправдовувалася, що не запрошувала її. Справа в тому, що Тікако якийсь час була у зв'язку з батьком Кікудзі, але недовго, а потім часто приходила в їх будинок і допомагала по господарству. Пізніше встановився зв'язок батька Кікудзі з вдовою Оота, яку Тікако не любила видно вважаючи її винною в чомусь, і щоразу без сорому залякувала її.

Це знав маленький Кікудзі, як і те, що одного разу при розмові Тікако з пані Оота, була присутня дванадцятирічна дочка останньої, на яку ця сцена справила сильний емоційний стрес. Все це Кікудзі згадав, коли почув про пані Оота. Коли вона впізнала його, то здивувалася і зраділа зустрічі. Вона мало змінилася за останні чотири роки, які вони не бачилися. Дочка була схожа на матір.

Дочка Інамури почала церемонію, і на питання, в якій чашці подавати чай, Тікако вказала їй на чашку чорного Орібе, сказавши, що її їй подарував пан Мітані, батько

Кікудзі. І зараз Кікудзі згадав цю чашку, як і те, що його батьку її подарувала вдова Оота.

Бездушність і нетактовність Тіако вразили Кікудзі, дочка Пані Оота зникла, опустивши очі, а на саму пані Оота це, схоже, не справило враження. Після закінчення церемонії всі почали розходитися і прощаючись з Кікудзі, пані Оота висловила бажання як-небудь зустрітися з ним, освіжити дорогі спогади. Потім пішов і Кікудзі, супроводжуваний Тіако, яка цікавилася його враженням від дівчини з журавлями, але сам Кікудзі був під враженням від вчинку Тіако. Він розпрощався з нею і пішов один.

На виході з храму, він зустрів пані Оота, яка його чекала. Виявилося, що вона відправила дочку додому, а сама хоче поговорити з Кікудзі. Мова зайшла про батька Кікудзі, і про те, що Фуміко, дочка пані Оота, спочатку не могла до нього звикнути, а потім, ближче до кінця війни, змінилася і стала про нього піклуватися. Іноді ризикуючи своїм життям, вона, бувало, відправиться в яке-небудь далеке село за рибою або за куркою. Мабуть, пані Оота пристрасно хотілося вилити душу, і минула ворожість до неї Кікудзі трохи пом'якшала.

Пані Оота була на двадцять років старше Кікудзі. Йому було добре з нею, і він відчував себе абсолютно вільно. Він вперше зрозумів, що таке жінка. Вона захоплювала його і в той же час покійно йшла за ним, і він розчинявся в ній, як в солодкому ароматі. Після паузи, він запитав її про пляму на тілі Тіако, але Оота не надала цьому значення.

Розмова пішла про відносини Тіако, Оота і батька Кікудзі. Нарешті Кікудзі згадав про Юкіко, дочку Інамури, дівчину з журавлями. Оота зрозуміла, що церемонія була свого роду оглядинами, і вона втрутилася в цей процес. "Як це кепсько, як кепсько!", ридала Оота, а Кікудзі не відчував докорів сумління. Чому так у нього вийшло з пані Оота, він досі як слід не розумів; все сталося само собою, просто і природно. Потім вони заснули.

Минуло приблизно півмісяця після чайної церемонії у Тіако. І в один прекрасний день дочка пані Оота нанесла візит Кікудзі. Вона просила простити її мати. Фуміко сказала, що її мати сильно переживає, поривається прийти на зустріч з Кікудзі, але вона її не пускає. Кікудзі стверджував, що її мати добра людина, на що Фуміко тільки просила простити її. Вони домовилися, що не погано б було одного разу зустрітися і поговорити і про матір Фуміко, і про батька Кікудзі. На цьому вони й розпрощалися.

Тіако подзвонила на службу до Кікудзі і повідомила, що вона в його будинку готується до проведення увечері чайної церемонії, і щоб він не спізнився, прихопивши з собою кого-небудь. Виявилося, що в цей день батько Кікудзі завжди влаштовував церемонію. Вечеря також вже була готова. Також на церемонію запрошена Юкіко Інамура, дівчина з журавлями.

Після роботи Кікудзі походив по місту, але все ж таки вирушив додому. Там його радо зустріла Тіако, з натяками на неповноцінність холостяцького життя. Переодягнувшись, Кікудзі відправився до вітальні, де була Юкіко. У токонома в плоскій вазі стояли іриси. І на поясі дівчини були червоні іриси.

На наступний день, в неділю, був дощ. Кікудзі відправився в чайний павільйон навести порядок. По дорозі він згадав Юкіко, її аромат, і розмову з покоївкою про необхідність продажу будинку. У павільйоні він обмірковував авторство картини, яка висіла там, і вчорашні події. Мабуть, Тіако вважала шлюб Кікудзі і Юкіко справою вирішеною. Він теж відчув тяжіння до дівчини. Але йому було соромно. По-іншому соромно — щось мерзенне сковувало його по руках і ногах.

Роздуми перервала служниця, повідомивши, що прийшла пані Оота. Ледве переступивши поріг галереї, вся мокра від дощу пані Оота безсило ковзнула вниз. Роздивившись її, Кікудзі помітив, що вона більш мокра від сліз, ніж від дощу. Пані Оота стала просити його пробачити її. Вона втекла від дочки і тепер просила його пробачити її і забути все, що було. Їй було соромно перед Кікудзі і Юкіко. Також вона скаржилася на Тіако, що вона страшна людина, все знає. Побачивши казанок на вогні і впізнавши в ньому той, який вона подарувала батькові Кікудзі, пані Оота знепритомніла.

Намагаючись привести її до тями, Кікудзі мало не задушив її. Він бачив перед собою незвичну жінку. Прокинувшись, пані Оота просила Кікудзі подбати про її дочку, натякнувши, що у неї погане серце і залишилося мало часу. Раз він, Кікудзі, одружується, вже нічого не можна змінити, і вона хоче, щоб він одружився скоріше, хоча сам Кікудзі і стверджував, що поки ще нічого не вирішено. Нарешті, Кікудзі відправив пані Оота на машині додому, а вночі зателефонувала Фуміко і сказала, що її мати померла. З'ясувалося, що вона прийняла багато снодійного.

Скінчився поминальний тиждень, і на наступний день Кікудзі побував у будинку пані Оота. Він говорив з Фуміко про квіти, які надіслав напередодні, про самотність Фуміко, про фотографії пані Оота, і про глечик, у якому зараз стояли квіти, надіслані Кікудзі. Кікудзі помітив, що це старовинний красивий глечик і Фуміко подарувала йому його.

Вони пили чай із старовинних парних чайних чашок і Кікудзі відчував, як його тягне до цієї дівчини. Вони поговорили про матір Фуміко і про батька Кікудзі, після чого Кікудзі розкланявся і пішов. У сино, подарований йому глечик, Кікудзі поставив квіти.

У неділю він подзвонив дівчині, і з'ясувалося, що їй сумно і вона вирішила продати будинок, проживши поки у якоїсь подруги. Він запросив її в цей же день на чайну церемонію. Закінчивши розмову, Кікудзі обернувся і побачив Тіако Курімото. Вона сказала, що прийшла просто посидіти в чайному павільйоні, і подумати. Відразу помітивши новий глечик, вона поцікавилася, звідки він, і почала знущатися над пані Оота, незважаючи на вмовляння Кікудзі. За її словами виходило, що та абсолютно не мирна і заважає його шлюбу з Юкіко, але вона не допустить, щоб цьому щось завадило.

Кікудзі лежав прихворілий у себе вдома і думав про квітку над головою, про глечик, який йому подарувала Фуміко. Наближалася гроза. Почався дощ. Кікудзі подзвонив Фуміко і дізнався, що вона продала будинок і переїхала. Зателефонувавши за новою адресою, він застав Фуміко вдома, і в ході розмови, вона повідомила, що хоче подарувати йому маленьку циліндричну чашку, на якій залишився слід від губної

помади її матері, і зараз же її принесе.

Кікудзі чекав Фуміко, але несподівано прийшла Тікако. Вона знову почала наполегливо натякати на шлюб з Юкіко. Також звинуватила пані Оота в тому, що вона весь час хотіла одружити свою дочку на Кікудзі, і що навіть її смерть у якійсь мірі є частиною її плану, що вона розставила чаклунські мережі навколо Кікудзі, з яких йому допоможе вибратися вона, Тікако. Тому не слід нехтувати її мудrimi порадами.

Тут прийшла Оота Фуміко. Зустрівшись, Тікако і Фуміко обмінялися співчуттями. Вони вирішили провести чайну церемонію, хоча Фуміко сказала, що церемонії її більше не цікавлять. Все ж Тікако вирушила наводити порядок у павільйоні. Скориставшись її відсутністю, Фуміко подарувала Кікудзі чашку, про яку говорила. Потім вони вирушили в павільйон, де стараннями Тікако вже все було готово для церемонії.

У самій церемонії також задіяли і глек, подарований недавно Кікудзі Фуміко. У ході розмови за чашкою чаю знову зайшла розмова про одруження з дочкою Інамури, але Кікудзі сказав, що він рішуче відмовляється. Після церемонії Кікудзі просив Фуміко залишитися, але вона сказала, що боїться.

Після недовгого літньої відпустки, проведеної на дачі в горах, Кікудзі повернувся додому. Заявившись до нього, Тікако повідомила, що Юкіко вийшла заміж, що викликало подив у Кікудзі, але він майже його не видав. Він навіть насилу пам'ятав обличчя дівчини, яку бачив лише два рази. Після цього Тікако сказала, що заміж вийшла і Фуміко. На цей раз він був приголомшений, а вона стежила за його реакцією на повідомлення. Навіщо вона йому все це розповідає, подумав Кікудзі...

Частина II

У кінці робочого дня на службу до Кікудзі подзвонила Фуміко. Вибачившись, що дзвонить прямо на роботу, вона повідомила, що надіслала йому листа, але забула наклеїти марку, і тепер переживає. Кікудзі привітав її з заміжжям, що здивувало дівчину, яка, як виявилось, заміж не виходила. Вони домовилися в цей же вечір зустрітися у Кікудзі.

Вона прийшла раніше. Вони обговорили, навіщо Тікако знадобилося брехати. Лист, який отримав Кікудзі, дівчина попросила повернути і порвала. Потім вона попросила розбити ту чашку, яку нещодавно подарувала, зі слідами губної помади. Вона незначна, і можна знайти багато інших, кращих за неї, а їй, Фуміко, не хотілося б, щоб її мати асоціювалася з чимось недосконалим.

Частина III

Кікудзі не хотів віддавати чашку, згадавши, що у його батька також була старовинна дорожня чашка. Вони знайшли її в павільйоні, і влаштували невелику чайну церемонію, з використанням обох чашок, розмірковуючи при цьому про їх долю.

Після цього Кікудзі випростався, встав, узяв Фуміко за плечі, немов допомагаючи піднятися їй, чаклунством прицвяхованій до місця. Вона не пручалася...

Частина IV

Вночі Кікудзі не міг заснути, а вранці пішов у сад збирати осколки від розбитої чашки. Одного осколка не вистачало.

Фуміко напередодні пішла швидко, і він не встиг нічого сказати. Він подзвонив їй на роботу, але там сказали, що вона ще не з'являлася, а коли він прийшов увечері туди, де вона жила, йому повідомили, що Фуміко вирушила в подорож з подругою. По спині виступив холодний піт, він все зрозумів...

Машина, яка зустріла їх на вокзалі, в'їхала в готельний двір. З машини вийшла молода подружня пара, Кікудзі та Юкіко. Їх проводили в номер, призначений для проведення чайних церемоній, як просила по телефону Тікако. Крізь вікно було видно море і кілька пароплавів. Оглянувши номер, що складається з чотирьох кімнат, розмовляючи про Тікако, Юкіко стверджувала, що вона знала про плани Тікако видати її заміж, але рішення вона прийняла сама.

Кікудзі раптом згадав про Фуміко, про яку нічого не знає вже майже півтора року. Саме тоді він отримав від неї листа з містечка Такеда на Кюсю, в якому вона ще раз просила пробачення у нього за себе і свою матір і просила одружитися на Юкіко Інамура. Він намагався відшукати її, але це не принесло успіху. У номері вони знайшли альбом з фотографіями про історію готеля. Потім скупавшись в басейні і розібравши деякі речі, лягли спати.

Вночі Кікудзі прокинувся від шуму поїзда. Його мучили думки про те, що він може бути з Юкіко тільки ніжним, не більше. Він не виправдав її сподівань, але він не міг нічого з собою вдіяти, відчуваючи її чистоту і свій бруд перед нею. Думки не давали йому заснути, але все ж він провалився в сон. Вранці він застав дружину біля вікна. Вона дивилася на море, яке відіграло іскрами.

Поговорили про кораблі, про те, що вона тут вже була в дитинстві, і відправилися в ресторан. Після ресторану Юкіко зателефонувала матері. Ближче до вечора подружжя знов помітило кораблі, згадали зустріч у павільйоні в будинку Кікудзі, і пішли спати. Спогади не давали Кікудзі спокою. Він не міг порушити невинність дружини.

Наступного дня вони вирушили з готелю. По дорозі помітили на морі вервечку з кораблів, найбільший з яких тягнув за собою всі інші, поменше. Це викликало у них асоціацію з сім'єю. По дорозі Кікудзі згадав події півторарічної давності, як він шукав Фуміко, як розривався між нею і Юкіко, як отримав листа від батька Юкіко з натяком на весілля. У цей час Юкіко сиділа, щільно притулившись до нього.

Вони приїхали в інший готель, з великими вікнами і видом з вікна на море. Серед ночі Кікудзі прокинувся і побачив дружину біля вікна. Вона була схвильована спалахами і гуркотом, що долинали з моря. Вони здогадалися, що це навчання американських кораблів, але тривога не покидала їх. Охоплений гострим сумом, Кікудзі уривчасто сказав: "Ні, ні... Я не каліка... Не каліка... Але моє минуле... Бруд... розпуст ... Вони не дозволяють мені до тебе доторкнутися..." Юкіко в його руках стала раптом важкою, обм'яклою, вона ніби втратила свідомість.

Повернувшись додому з весільної подорожі, Кікудзі, перш ніж спалити, ще раз перечитав торішній лист Фуміко.

Вся глава присвячена письму Фуміко. У ньому вона розповідає про свою подорож, про те, які місця вона проходить, в яких готелях зупиняється. Ділиться враженнями

про природу, а також своїми внутрішніми переживаннями. Закінчується п'ятиденна подорож описом міста Такеда, батьківщини батька Фуміко.

У листі Фумико ще раз просить Кікудзі простити її і її мати, одружитися на Юкіко, і забрати або купити у Тікако ту кружку з чорного Орібе, з якої Кікудзі пив під час першої чайної церемонії.

Увесь лист пронизаний думкою, що це остання звістка від Фуміко.

Повернувшись з весільної подорожі, Кікудзі спалив лист, свідком чого була Тікако. Мимохідь, у розмові з нею Кікудзі попросив віддати або продати йому ту чашку. Тікако погодилася віддати її як весільний подарунок.

Кікудзі став ходити на роботу, і помічати, що його дружина часто сидить біля рояля з холодним поглядом, і ще що вона стала мовчазною. Це його насторожувало, він звинувачував себе, але намагався умовити себе, що немає нічого неприродного в цій незвичайній ситуації.

Він часто лякався, коли прокидався і не знаходив поруч Юкіко. Через деякий час Тікако принесла чашку, зауваживши, що у сім'ї немає прислуги. Кікудзі вирішив продати чашку, незважаючи на її цінність і на переконання дружини, що краще, якщо вона залишиться у них. А разом з нею, він продав і глечик, колись подарований йому Фуміко. Частку грошей він відіслав Тікако.

Згадавши, що у них давно не гостювали родичі Юкіко, вони вирішили запросити в гості її батька і молодшу сестру. Кікудзі подумав, що вони можуть щось запідозрити.

Напередодні приїзду гостей, Кікудзі лежав нерухомо, Юкіко уткнулась чолом в його груди і теж застигла... Наступного дня батько і молодша сестра Юкіко приїхали рано, на початку одинадцятого. Юкіко була дуже жвавою, весело метушилася в кімнатах і на кухні. Раз у раз лунав її сміх, сестра їй вторила... Прийшла Тікако і принесла гроші за чашку...

Висновки:

тисяча журавлів — повість японського письменника Яснуарі Кавабати, написана в 1951 році. Її написано на основі принципу вабі — приглушена, неяскрава краса, показ цінності кожної миті життя;

головними проблемами твору є: розкриття таємного буття життя, гармонія людини з природою, швидкоплинність та важкість долі людини.